

Intervju – Žarko Mirković: Mnogi naši planovi čekaju novu zgradu

Razgovarao: *Jovan Nikitović*

Posljednji koncert pred podgoričkom publikom u ovoj sezoni Crnogorski simfonijski orkestar izveo je prošlog ponedjeljka sa turskom flautistkinjom Šefikom Kutluer. Na taj način stavljena je tačka na još jednu godinu uspješnog razvoja i dostizanja visokih izvođačkih standarda orkestra. Godinu koja se, ne treba zaboraviti, odvijala u uslovima ispod profesionalnog minimuma. Nepostojanje sopstvenog koncertnog i radnog prostora, kao i nemogućnost dovođenja neophodnih kadrova, ključni su problemi orkestra i Muzičkog centra Crne Gore, pod čijim okriljem funkcioniše Crnogorski simfonijski ansambl.

Prvi čovjek Muzičkog centra Žarko Mirković u intervjuu za Pobjedu je rezimirao prethodnu sezonu, nabrojao nagomilane probleme, ali i nesumnjive uspjehe naših simfoničara. Sa Mirkovićem razgovaramo i o festivalu A tempo, pedagogiji u Crnoj Gori, razvoju muzičkog života, ali i o njegovom kompozitorskom angažmanu... Tema je mnogo, a kao najvažnija, uvijek, crnogorski nacionalni ansambl.

Kako biste okarakterisali šestu sezonu Crnogorskog simfonijskog orkestra?

- Još jedan važan korak na dugom i dobrom putu kojim smo krenuli.

Početak prethodne sezone poklopio se sa dolaskom Grigorija Kraska na čelo Crnogorskog simfonijskog orkestra. Koji su to ključni pomaci ili promjene koje prepoznajete u Kraskovom načinu rada tokom ovih godinu dana?

- Grigorij Krasko je rijedak umjetnik, ogromnog znanja, ogromnog iskustva, ogromnog strpljenja, energije i želje da sve to prenese na druge. Uz njegovu posvećenost i predan zajednički rad napravili smo vidan pomak u sazrijevanju ansambla, što je vidljivo svima, a prvenstveno samim muzičarima. Orkestar je napredovao i u tehničkom i u umjetničkom pogledu ali pred njim su još mnogi ozbiljni izazovi. Ako budemo radili kao protekle sezone, vjerujem da mnoge od njih možemo ostvariti u razumnom roku.

Da li su posljedice ekonomske krize uticale na Vaše dugoročne planove?

- Ako su planovi dobri nema razloga da ih mijenjate, već eventualno da odložite njihovu realizaciju. Mijenjali smo kratkoročne planove ali su strateški ciljevi ostali isti. Ova sezona je znatno komplikovanija nego predhodna: finansijska situacija je veoma teška, i dalje nam, premda smo nekompletni, nije dozvoljeno da angažujemo neophodne ljude, što je i naš najveći problem. Da bi ostvarili ono što mislimo da možemo, osim orkestarskog „tima“ koji polako sastavljamo, moramo napraviti i ozbiljan „klub“ koji stoji iza njega, a tu su nam ruke vezane. Snalazimo se kako umijemo, ali sve to veoma komplikuje svakodnevni posao i znatno usporava naš razvoj.

I ovu sezonu obilježili su, između ostalog, gostujući solisti i dirigenti. Na koja imena ste posebno ponosni?

- Prvo moramo biti ponosni na orkestar i našeg dirigenta pa onda i na naše goste, među kojima su zaista i velika imena svjetske muzičke scene. Svi oni su izrazili želju da ponovo nastupe sa nama, što nam je veliko priznanje.

Čitaoci ovog intrevjua vjerovatno će se zapitati koliko košta angažovanje inostranih solista i dirigentata. Na koji način vi mjerite isplativost saradnje sa njima?

- Bez velikih inostranih ali i najboljih domaćih umjetnika, nema dobre muzike, dobrih izvođenja, nema napredovanja orkestra, nema zadovoljne publike, nema dobrih glasova o nama koji odu sa svakim gostujućim solistom ili dirigentom... Svaki od njih i nama i publici ostavlja dio sebe i svoje interpretacije koja postaje i naše iskustvo i naša tradicija. Jednostavno, ovaj posao se ne može raditi bez dobrih solista i dirigenata. Nažalost, gostima možemo ponuditi mnogo manje nego drugi orkestri u regionu, i ko god je došao da svira ovdje nije to činio zbog novca. Agencijske cijene vrhunskih umjetnika za nas su nedostižne i naši gosti dolaze zahvaljujući najprije ličnim poznanstvima, pomoći koju nam pružaju mnogi sponzori i prijatelji koji cijene naš rad. Među njima su naši najbolji umjetnici koji žive u inostranstvu i koji za nas imaju posebno razumijevanje i veliku želju da nam pomognu.

Rekonstrukcija bivšeg Doma vojske u Podgorici za potrebe Muzičkog centra Crne Gore i Crnogorske kinoteke, još nije gotova. Jeste li u posljednje vrijeme dobili bilo kakvu informaciju o tome kada bi radovi mogli biti završeni?

- Nakon dugog zastoja sada se intenzivno radi na kompletiranju dokumentacije i zatvaranju finansijske konstrukcije što su ključni poslovi. Znam da postoji spremnost i konkretne aktivnosti Vlade da se ovaj finansijski, projektantski i izvođački veoma zahtjevan objekat što prije završi. Ako bi se u tome uspjelo u naredne dvije godine, mislim da bi to bio ogroman uspjeh našeg društva i veliki dobitak za našu kulturu.

Na koji način se prolongiranje rekonstrukcije Doma vojske odražava na planove Muzičkog centra, kao i na ukupnu atmosferu među članovima orkestra?

- Mnogi naši planovi čekaju nagovještaje završetka zgrade. To nije nimalo povoljan ambijent, ali to je realnost. Međutim, što se orkestra

tiče, sama zgrada neće učiniti da bolje sviramo. Svakako da će jako mnogo pomoći i nama i publici, ali čekajući zgradu, i u uslovima u kojima trenutno radimo, a koji su daleko od profesionalnog minimuma, nastojimo da radimo što bolje možemo.

Šta možete najaviti za sljedeću sezonu Crnogorskog simfonijskog orkestra?

- Zajedničku nadu da ćemo biti mnogo bliži završetku našeg prostora, i vjerujem mnogo dobrih koncerata.

Jeste li zadovoljni posjetom učenika i studenata muzike, koncertima u Crnogorskom narodnom pozorištu?

- To trebate pitati njihove nastavnike. Oni su najodgovorniji za formiranje njihovog znanja, ukusa i navika. Prisustvo koncertu je nezamjenljivo iskustvo za svakoga, naročito za mlade ljude. Svakako da interesovanje postoji ali mislim da bi te posjete mogle biti drugačije tretirane i organizovane.

Muzički centar Crne Gore ne odustaje ni od izdavačke djelatnosti. Objavili ste nekoliko albuma domaćih umjetnika kao i zapažena muzikološka izdanja. Kakve su Vaše ambicije na tom planu?

- Izdavaštvo je jedna od naših važnih djelatnosti. Ambicije su velike i realne ali su mogućnosti skromne. U svakom slučaju, nastavićemo da objavljujemo sve ono što procijenimo da može predstavljati doprinos našem stvaralaštvu i izvođaštvu. Ostvarenja domaćih umjetnika i muzičkih pisaca su nam najbliža, ali ćemo i dalje biti otvoreni za saradnju sa svima koji nam ponude zanimljive projekte.

Posljednje tri godine su bile plodne za Vas kao kompozitora. Na scenama u Crnoj Gori, Evropi i SAD izvođene su Vaše kompozicije: „Triptih“, „Tarafo trio“, „Muzika Sioranu“, „Junior“, „Trenos“. Imate li utisak da su pomenuta djela ostvarila potrebnu komunikaciju sa publikom?

- Posao koji trenutno obavljam ostavlja malo vremena za bilo šta drugo. Mnogi ljudi pišu lakše i brže, ali za mene je ovo dovoljno jer sam uradio ono što sam želio. Zadovoljan sam prvim reakcijama, ali treba dosta vremena da bi se ozbiljnije sudilo o svakom djelu.

U intervjuu za Pobjedu 2011. kazali ste da je u našim uslovima „komponovanje povremeni bijeg od svakodnevnih poslova, a ne profesija“. Šta treba da se dogodi da bi se promijenio taj status profesije i kompozitora?

- Da muzički život postane potreba znatno većeg broja ljudi nego što je to slučaj danas. To donosi bogatiji koncertni život, nove institucije, ansamble i veću muzičku produkciju... I taj dugi društveni proces koji je pred nama, počinje redovnim odlascima na koncerte u djetinjstvu.

Uz Vaše kompozicije ove godine na festivalu A tempo su predstavljena i djela mladih kompozitora Aleksandra Perunovića i Nine Perović. Jesu li njihova djela jedna vrsta incidenta u muzičkom životu Crne Gore, ili Vi kao muzičar i pedagog zaista prepoznajete povećano interesovanje mladih za komponovanje?

- Interesovanja i želje mladih ljudi svakako da ima. Prema njihovim željama se treba odnositi krajnje ozbiljno, ali ne znam koliko smo trenutno spremni na to. Nina i Saša su školovani, dobri kompozitori i još uvijek izuzetak u našem muzičkom podmlatku...

Koliku ulogu u tome treba da ostvari pedagoški sistem u Crnoj Gori?

- Ogromnu i nezamjenljivu.

Završni koncert ovogodišnjeg A tempa pokazao je još jednom veliki potencijal združenih crnogorskih horova, a rijetke su prilike kada ih možemo vidjeti i čuti na okupu. Šta je potrebno da bi se njihovi kreativni potencijali u većoj mjeri stavili u funkciju?

- Potencijal je samo preduslov za osmišljen i kontinuiran rad koji tek očekujemo. Nadam se da će zajednička razmišljanja o unapređivanju horske djelatnosti biti realnija sa završetkom naše zgrade.

Na okruglom stolu u CANU krajem januara ove godine, predstavljajući razvoj crnogorske muzike kroz vjekove, kazali ste da je naš problem oduvijek bio „nedostatak kadrova i infrastrukture“. I danas je više nego očigledan problem infrastrukture, ali koji su to kadrovi koji fale muzičkom životu Crne Gore?

- Ne zanemarujući ono dobro što imamo ta lista je prilično duga, i na njoj bi bilo najviše onih za koje je muzika život koji žive, a ne posao koji odrađuju. Stvaranje takvog kadra je dug proces i započinje opet redovnim odlaskom na koncerte...

Poštenije je ugasiti A tempo nego dovesti u pitanje do sada postignuto

Ovogodišnji 12. festival A tempo, pored nesumnjive potvrde kvaliteta, obilježilo je i vidno smanjenje obima programa. To ste objasnili manjkom novca usljed ekonomske krize i nespremnosti nekih ljudi, koji su obećali pomoć, da to obećanje i ostvare. Kako vidite budućnost festivala?

- Kod nas se još misli da je dovoljno da nešto traje koju godinu pa da postane nedodirljivo. A tempo postoji dvanaest godina ali spremni smo da u svakom trenutku preispitujemo i branimo, po nama, opravdane razloge njegovog postojanja. A tempo ima koncept i ciljeve, svoju publiku i prijatelje, i za naše uslove nezanemarljiv ugled i tradiciju, i po tome ne bi trebao „brinuti“ o daljem opstanku, ali mislim da će teško preživjeti još jedan udar kakav je preživio prošle godine.

Budućnost festivala vidim u obavezi svih kojih se on tiče da odgovorno procijene da li nam takav festival treba i da li je održiv. Zaključak će možda biti i negativan, ali bi to bio zajednički zaključak, jer bi i festival trebao biti zajednički. Ovako, Muzički centar Crne Gore i Crnogorsko narodno pozorište koji ga realizuju imaju sve manje budžete, Ministarstvo kulture koje ga pomaže takođe, glavni grad ga i dalje ne primjećuje, sponzore je sve teže naći... Teško je vjerovati da se dalje tako može. Ako treba, mislim da ga je poštenije ugasiti nego dovesti u pitanje ono što je do sada postignuto.

Dvanaest godina ste selektor A tempa. Jeste li razmišljali da nakon tog dugog perioda možda sa još nekim podijelite teret kreativnih obaveza, ili nekom drugom prepustite „kormilo“ festivala?

- Mnogo puta i zbog mnogo razloga, najčešće vanmuzičkih. Tu sam zato što mislim da tu još moram biti, ali evo i poziva svakom ko se osjeća odgovornim i sposobnim da ga vodi.

Moraćemo se suočiti sa rezultatima svojih vizija

Jednom ste izjavili da „naša muzička pedagogija ne živi svoje najbolje dane.“ Šta fali i šta treba mijenjati?

- Mislim da je po srijedi generalni problem nivoa obrazovanja. Ovakva kakva je, muzička pedagogija nije mnogo gora od ostalih obrazovnih sistema u nas, ali to nije utjeha. Priča je veoma duga i složena i ne odnosi se podjednako na sve njene segmente, jer u pedagoškoj piramidi svako ima svoje mjesto, rezultate i svoj dio odgovornosti. Vjerujem da ćemo se i prije nego što mislimo, svi morati suočiti sa rezultatima svojih vizija i svog djelovanja, i da sa ocjenama, pod uslovom da dolaze sa kompetentnih i odgovornih adresa, nećemo biti jednako zadovoljni. Ubijeđen sam da bi to mogao biti pravi korak ka suočavanju sa realnošću, koji oklijevamo da napravimo. Bez toga ćemo se teško mijenjati.

Život, karijera, odgovornosti

Kompozitor Žarko Mirković (1952) diplomirao je na Fakultetu muzičke umjetnosti u Beogradu, a magistrirao na Njujork Univerzitetu. Dugogodišnji je profesor na Muzičkoj akademiji na Cetinju i Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Autor je horskih, kamernih i orkestarskih kompozicija kao i brojnih djela primijenjene muzike. Dobitnik je više stručnih nagrada kao i Trinaestojulske nagrade. Na čelu Muzičkog centra Crne Gore nalazi se od njegovog osnivanja, 2006. godine. Selektor je međunarodnog muzičkog festivala A tempo, takođe od osnivanja ove muzičke manifestacije.

Foto: **D. Miljanić**

<http://www.pobjeda.me/2013/06/15/intervju-zarko-mirkovic-mnogi-nasi-planovi-cekaju-novu-zgradu/>